

Informacija o aktivnostima u okviru Projekta „Digitalna Evropa (DIGITAL)“

Program „Digitalna Evropa“ (DIGITAL) je program Evropske unije za period 2021–2027. godine, osmišljen sa ciljem ubrzanja ekonomskog rasta i jačanja digitalne transformacije na nivou EU. Pored država članica Evropske unije, učešće u Programu omogućeno je i državama kandidatima i potencijalnim kandidatima za članstvo.

Crna Gora je u junu 2023. godine potpisala Ugovor o pristupanju Programu „Digitalna Evropa“, čime je stekla status pridružene članice. Imajući u vidu da je Program posebno usmjeren na podršku malim i srednjim preduzećima, sticanjem ovog statusa otvorena je mogućnost da privredni sektor u Crnoj Gori, u saradnji sa javnom upravom, aplicira za projekte od značaja za dalju digitalnu transformaciju države, na svim nivoima.

Tokom 2025. godine, Ministarstvo javne uprave je, u skladu sa svojom ulogom nacionalnog koordinatora Programa i nosioca procesa digitalne transformacije, realizovalo sljedeće aktivnosti:

- **Operacionalizacija uloge Nacionalnog kontakt punkta (NCP)**

U skladu sa obavezama iz Sporazuma o pristupanju, početkom 2025. godine imenovana je Nacionalna kontakt tačka (NCP) za Program „Digitalna Evropa“. Tokom godine, NCP je preuzela aktivnu ulogu u informisanju potencijalnih korisnika o Programu, praćenju otvorenih i planiranih poziva, kao i u pripremi nacionalnih kapaciteta za apliciranje, sa posebnim fokusom na oblasti digitalnih i sajber rješenja.

Ministarstvo javne uprave očekuje prve prijave nacionalnih aplikanata u okviru poziva Programa „Digitalna Evropa“, što će predstavljati značajan iskorak ka aktivnom korišćenju sredstava koja su Crnoj Gori na raspolaganju.

- **Učešće u GIZ/EU4Digital programu jačanja kapaciteta NCP mreže**

Kroz projekat EU4Digital, koji sprovodi GIZ, Nacionalna kontakt tačka iz Crne Gore učestvovala je u višemjesečnom programu profesionalizacije NCP struktura zemalja Zapadnog Balkana. Program je obuhvatio intenzivne obuke u cilju boljeg razumijevanja procedura i poziva Programa „Digitalna Evropa“, unapređenje znanja iz oblasti finansijskog upravljanja i EU evaluacionih kriterijuma, razvoj regionalnih protokola komunikacije i saradnje, kao i aktivnosti usmjerene na jačanje saradnje između NCP struktura i Evropskih digitalnih inovacionih centara (EDIH).

Ovaj proces jačanja kapaciteta predstavlja ključnu pripremu za apliciranje crnogorskih institucija i organizacija, naročito u predstojećim ciklusima poziva.

- **Jačanje nacionalnih kapaciteta za učešće u EU programima**

U saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), tokom 2024. godine započete su obuke za pisanje EU projektnih prijedloga za službenike Ministarstva javne uprave. Tokom 2025. godine ovaj proces je nastavljen kroz organizovanje sastanaka sa predstavnicima ostalih ministarstava, sa ciljem institucionalnog širenja obuka i povećanja uključenosti drugih organa državne uprave u EU programe. Dalji razvoj ovog procesa djelimično je usporen zbog ograničenih finansijskih sredstava. Ministarstvo javne uprave očekuje da će tokom 2026. godine biti obezbijeđeni uslovi za nastavak planiranih aktivnosti, čime bi se dodatno ojačali kapaciteti državne uprave za učešće u zahtjevnim pozivima Programa „Digitalna Evropa“.

Očekuje se da će 2026. godina predstavljati period u kojem će crnogorske institucije započeti intenzivnije apliciranje na veći broj poziva Programa „Digitalna Evropa“, posebno u oblastima od strateškog značaja, kao što su sajber bezbjednost, digitalne vještine i razvoj e-usluga.

MontEDIH – Evropski digitalni inovacioni centar Crne Gore

Početkom 2024. godine Crna Gora je kandidovala projekat „Digitalni inovacioni centar za podršku digitalnoj transformaciji crnogorskih kompanija i javnog sektora – MontEDIH“. Nosilac projekta je Univerzitet Crne Gore, Elektrotehnički fakultet, dok konzorcijum okuplja ključne institucije i kompanije iz Crne Gore.

Cilj MontEDIH-a je unapređenje pristupa inovativnim digitalnim alatima i znanjima, jačanje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća i javnog sektora, kao i podrška digitalnoj transformaciji kroz primjenu tehnologija kao što su vještačka inteligencija, Internet stvari, blockchain i visoko-performansno računarstvo (HPC), uz primjenu modela „test-before-invest“ radi smanjenja rizika ulaganja.

Evropska komisija je odobrila grant u iznosu od 1.000.000 eura, dok nacionalno sufinansiranje obezbjeđuju Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstvo javne uprave. U toku 2025. godine, Ministarstvo javne uprave za ovu namjenu izdvojilo 81.000,00€. Za narednu godinu su planirana znatno veća sredstva za nacionalnu kontribuciju, čime se obezbjeđuje stabilnost projekta i njegov kontinuirani razvoj u okviru evropske mreže EDIH centara, kao i dalja podrška digitalnoj transformaciji privrede i javnog sektora u Crnoj Gori.